Ir-responsabilità tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt

Repubblika Ċeka

1 Xi tfisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" huwa minqux fil-Kodiċi Ċivili (Att Nru 89/2012). Dan it-terminu jinkludi sett ta' drittijiet u obbligi tal-ġenituri, li jinkludu:
il-kura tat-tfal, inkluż b'mod partikolari l-kura ta' saħħithom u tal-iżvilupp fiżiku, emozzjonali, intellettwali u morali,
il-protezzjoni tat-tfal,
iż-żamma ta' kuntatt personali mat-tfal,
l-iżgurar tal-formazzjoni u l-edukazzjoni tat-tfal,
id-determinazzjoni tal-post tar-residenza tiegħu,
ir-rappreżentazzjoni tat-tfal u l-ġestjoni tal-beni tiegħu.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tibda mit-twelid tal-wild u tispiċċa meta jikseb kapaċità ġuridika sħiħa. Id-dewmien u l-ambitu tar-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jinbidlu biss minn qorti. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenituri skont l-interessi tat-tfal. Qabel ma jieħdu deċiżjoni li tolqot l-interessi tat-tfal, il-ġenituri jinfurmaw lit-tfal b'dak kollu meħtieġ biex ikunu jistgħu jaslu għal opinjoni huma stess dwar il-kwistjoni kkonċernata u biex jinfurmaw lill-ġenituri b'dik l-opinjoni; dan ma japplikax jekk it-tfal ma jkunux kapaċi jilqgħu l-informazzjoni sew jew ma jkunu kapaċi jiffurmaw l-opinjoni tagħhom jew ma jkunux jistgħu jinfurmaw lill-ġenituri bl-opinjoni tagħhom. Il-ġenituri jagħtu kas partikolari tal-opinjoni tat-tfal u jqisu l-opinjoni tat-tfal meta jieħdu d-deċiżjoni. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri relatata mal-persuna tat-tfal hija tal-ġenituri b'mod u f'ambitu li jikkorrispondu għal-livell ta' żvilupp tat-tfal. Jekk il-ġenituri jkunu qed jieħdu deċiżjoni dwar l-edukazzjoni jew l-impjieg tat-tfal, iridu jqisu l-opinjoni, il-kapaċitajiet u t-talenti tagħhom.

Sakemm it-tfal jiksbu l-kapaċità ġuridika, il-ġenituri tagħhom ikollhom id-dritt li jiggwidaw lit-tfal bl-użu ta' miżuri edukattivi xierqa lejn il-kapaċitajiet li jkunu qed jevolvu, inklużi restrizzjonijiet diretti lejn il-protezzjoni tal-morali, tas-saħħa u tad-drittijiet tat-tfal, kif ukoll id-drittijiet ta' persuni oħrajn u tal-ordni pubbliku. It-tfal iridu jissottomettu ruħhom għal dawn il-miżuri. Ir-riżorsi edukattivi jistgħu jintużaw biss f'forma u ambitu li jkun xieraq għaċ-ċirkostanzi, ma jipperikolax is-saħħa tat-tfal u l-iżvilupp tagħhom u ma jippreġudikax id-dinjità tal-bniedem tat-tifel.

Huwa mifhum li l-minuri kollha li ma jkollhomx kapaċità ġuridika sħiħa jkunu kompetenti li jwettqu atti ġuridiċi xierqa għall-maturità intellettwali u ta' rieda tal-minuri ta' dik l-età. Il-ġenituri għandhom l-obbligu u d-dritt li jirrappreżentaw lit-tfal fi proċedimenti ġudizzjarji li t-tfal ma jkunux ġuridikament kompetenti għalihom. Il-ġenituri jirrappreżentaw konġuntament lil uliedhom, madankollu kull wieħed minnhom jista' jaġixxi b'mod separat; jekk wieħed mill-ġenituri jaġixxi waħdu fi kwistjoni li tikkonċerna lit-tfal fir-rigward ta' parti terza, li tkun qed taġixxi *in bona fide*, ikun mifhum li huwa jkun aġixxa bi qbil mal-ġenitur l-ieħor. Ġenitur ma jistax jirrappreżenta lit-tfal jekk dan ikun jista' jwassal għal kunflitt ta' interess bejnu u wliedu, jew bejn it-tfal tal-istess ġenituri. F'każ bħal dan il-qorti tinnomina tutur għat-tfal. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqbli dwar min minnhom għandu jirrapreżenta lit-tfal fi proċedimenti ġudizzjarji, tiddeċiedi l-qorti – wara talba minn wieħed mill-ġenituri – liem ġenitur jaġixxi ġuridikament f'isem it-tfal u b'liema mod.

Il-ġenituri għandhom l-obbligu u d-dritt li jamministraw il-proprjetà tat-tfal, b'mod partikolari li jamministrawha bid-diliġenza dovuta. Huma jridu jimmaniġġaw b'mod sikur il-fondi li jitqiesu li mhumiex neċċessarji biex ikopru l-ispejjeż konnessi mal-proprjetà tal-minuri. Matul il-proċedimenti ġudizzjarji li jkollhom x'jaqsmu ma' partijiet individwali tal-proprjetà tat-tfal, il-ġenituri jaġixxu bħala r-rappreżentanti tagħhom; ġenitur ma jistax jirrappreżenta lit-tfal jekk dan ikun jista' jwassal għal kunflitt ta' interess bejnu u wliedu, jew bejn it-tfal tal-istess ġenituri. F'każ bħal dan il-qorti tinnomina tutur għat-tfal. Jekk ġenitur jikser l-obbligu għall-kura tal-proprjetà tat-tfal bid-diliġenza dovuta, huwa jkollu jikkumpensa lit-tfal għad-danni li jsofru *in solidum*. Jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjonijiet essenzjali relatati mal-amministrazzjoni tal-proprjetà tat-tfal, il-qorti tiddeċiedi wara talba minn wieħed mill-ġenituri. Il-ġenituri jeħtieġu l-qbil ta' qorti għal atti ġuridiċi li jkunu relatati ma' proprjetà eżistenti jew futura tat-tfal jew ta' partijiet separati ta' dik il-proprjetà, sakemm ma jkunux kwistjonijiet komuni, jew nake jekk ikunu eċċezzjonali jkunu relatati ma' valuri tal-proprjetà negliġibbli.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija obbligu għaż-żewġ ġenituri. Kull ġenitur ikollu sakemm ma jkunx imċaħħad minnha. Huwa irrilevanti jekk il-ġenituri humiex miżżewġin, u jekk it-tifel twilidx minn żwieġ jew le.

Il-ġenituri jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri bi qbil reċiproku. Jekk dewmien biex tittieħed deċiżjoni rigward kwistjoni li tikkonċerna t-tfal ikun perikoluż, wieħed mill-ġenituri jista' jieħu d-deċiżjoni hu jew jagħti l-kunsens tiegħu waħdu; huwa jrid madankollu jinforma lill-ġenitur l-ieħor dwar l-istat tal-affarijiet mingħajr dewmien. Jekk wieħed mill-ġenituri jaġixxi waħdu fi kwistjoni tat-tfal fir-rigward ta' parti terza, li tkun qed taġixxi *in bona fide*, ikun mifhum li huwa jkun aġixxa bi qbil mal-ġenitur l-ieħor. Jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjoni li tkun importanti għat-tfal, b'mod partikolari fir-rigward tal-interessi tagħhom, il-qorti tiddeċiedi wara talba minn wieħed mill-ġenituri; dan japplika wkoll jekk ġenitur ikun eskluż mit-teħid ta' deċiżjoni dwar kwistjoni importanti għat-tfal mill-ġenitur l-ieħor. Eżempji ta' kwistjonijiet importanti huma d-determinazzjoni tal-post tar-residenza u l-għażla tal-edukazzjoni jew l-impjieg tat-tifel, imma mhux proċeduri mediċi normali jew proċeduri simili.

Qorti tista' tiddeċiedi li tissospendi r-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-ġenituri ma jitħallewx jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri tagħhom minħabba ċirkostanza serja u jekk jitqies li dan ikun meħtieġ fl-interess tat-tfal. Jekk ġenitur ma jeżerċitax ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu sew u jkun hemm bżonn fl-interess tat-tifel li dan jagħmlu, il-qorti tista' tillimita r-responsabbiltà tal-ġenituri, jew tillimita l-prestazzjoni tagħha, u fl-istess ħin tiddetermina l-ambitu għal dik il-limitazzjoni. Jekk ġenitur jabbuża mir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu jew l-eżerċizzju tiegħu, u/jew jonqos b'mod serju mir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu jew l-eżerċizzju tagħha, il-qorti tista' ċċaħħadlu r-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu. Jekk ġenitur jikkommetti delitt intenzjonali kontra t-tifel tiegħu, jew jekk ġenitur juża lit-tifel tiegħu – li ma jkunx kriminalment responsabbli – biex jagħmel delitt, il-qorti teżamina b'mod partikolari jkunx hemm il-bażi biex il-ġenitur jiċċaħħad mir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu.

Jekk wieħed mill-ġenituri jmut jew ma jkunx magħruf, jew jekk wieħed mill-ġenituri ma jkollux ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu jkun sospiż, il-ġenitur l-ieħor jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri hu; dan japplika wkoll jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew l-eżerċizzju tagħha minn wieħed mill-ġenituri tkun limitata. Jekk l-ebda wieħed mill-ġenituri ma jkollu r-responsabbiltà tal-ġenituri sħiħa, jekk l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri taż-żewġ ġenituri tkun sospiża, u/jew jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri tkun affettwata f'wieħed mill-modi indikati, imma kull wieħed minnhom b'mod differenti, il-qorti taħtar tutur għat-tifel, li jkollu l-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri jew jeżerċita dawn l-obbligi jew drittijiet minflok il-ġenituri. Jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri tkun limitata jew l-eżerċizzju tagħha jkun limitat, il-qorti tinnomina tutur għat-tfal.

Jekk tifel ikun adottat, id-drittijiet u l-obbligi li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri jkunu ttrasferiti lill-adottatur mill-mument li d-deċiżjoni legali dwar l-adozzjoni tidħol fis-seħħ.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk qorti tiddeċiedi li tillimita l-kapaċità ġuridika ta' ġenitur, hija tiddeċiedi wkoll dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu. L-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri minn minuri ġenitur li jkun għadu ma kisibx il-kapaċità ġuridika sħiħa permezz ta' dikjarazzjoni jew żwieġ, tiġi sospiża sakemm jikseb kapaċità ġuridika sħiħa; dan ma japplikax fir-rigward tal-eżerċizzju tal-obbligi u d-drittijiet tal-kura għat-tifel, sakemm il-qorti ma tiddeċidix li, fir-rigward tal-persuna tal-ġenitur, l-eżerċizzju ta' dan l-obbligu u dan id-dritt ikun sospiż sakemm il-ġenitur jikseb kapaċità ġuridika sħiħa. L-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri ta' ġenitur li l-kapaċità ġuridika tiegħu f'dan il-qasam tkun ġiet limitata, jiġi sospiż għal kemm iddum il-limitazzjoni tal-kapaċità ġuridika tiegħu, sakemm il-qorti ma tiddeċidix li l-ġenitur, minħabba l-persuna tiegħu, se jkompli jżomm l-eżerċizzu tal-obbligu u d-dritt tal-kura għat-tfal u l-kuntatt personali mat-tfal.

Fin-nuqqas taż-żewġ ġenituri illi kieku kien ikollhom r-responsabbiltà tal-ġenituri sħiħa fir-rigward ta' wliedhom, il-qorti tinnomina tutur għat-tfal. Tutur ikollu fundamentalment l-obbligi u d-drittijiet kollha tal-ġenituri fir-rigward tat-tfal, imma ma jkollux l-obbligu ta' sostenn u ta' manteniment fir-rigward tat-tfal. F'każijiet eċċezzjonali, il-firxa tal-obbligi u d-drittijiet jistgħu jkunu definiti b'mod differenti wara li titqies il-persuna tat-tutur jew is-sitwazzjoni tat-tfal, kif ukoll ir-raġuni għala l-ġenituri ma għandhomx l-obbligi u d-drittijiet kollha. Tutur irid ikollu kapaċità ġuridika sħiħa u l-mod tal-għajxien tiegħu jrid jiggarantixxi li jkun kapaċi jaqdi dan ir-rwol sew. Il-qorti tista' taħtar żewġ persuni – li bħala regola jkunu miżżewġin – fir-rwol ta' tuturi. Jekk dan ma jkunx kontra l-interessi tat-tfal, il-qorti tista' taħtar persuna magħżula minn wieħed mill-ġenituri bħala tutur. Inkella l-qorti tista' taħtar qarib jew persuna qrib it-tfal jew il-familja tagħhom bħala tutur, sakemm ma jkunux espressament esklużi minn wieħed mill-ġenituri. Jekk ma jkun hemm ħadd hekk, il-qorti taħtar persuna adatta oħra bħala tutur. Jekk l-ebda persuna fiżika ma tkun tista' tinħatar tutur għat-tfal, il-qorti taħtar awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal sakemm il-qorti taħtar tutur differenti għat-tfal jew sakemm tutur jaċċetta r-rwol. Tutur huwa suġġett għas-sorveljanza mill-qorti. Huwa jħejji lista tal-proprjetà kemm fil-bidu u kemm fi tmiem ir-rwol. Huwa jibgħat regorlament rapporti lill-qorti dwar it-tfal, l-iżvilupp tagħhom, u l-kontijiet mill-amministrazzjoni tal-proprjetà. Kull deċiżjoni minn tutur fi kwistjonijiet li mhumiex regolari jridu jkunu approvati mill-qorti.

Possibbiltà oħra hija li t-tfal jingħataw fostering. Il-fostering huwa kura personali għal ulied ħaddieħor; madankollu, dan ma jinvolvix l-aċċettazzjoni ta' wild ħaddieħor bħala tiegħek bħal fil-każ tal-adozzjoni. Fit-trobbija tat-tfal, ġenitur foster jeżerċita l-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri sa ċertu punt. Huwa obbligat u intitolat jiddeċiedi biss dwar kwistjonijiet ta' kuljum li jikkonċernaw lit-tfal, jirrappreżenta lit-tfal f'dawn il-kwistjonijiet u jamministra l-proprjetà tagħhom. Huwa jrid jinforma lill-ġenituri tat-tfal bil-kwistjonijiet importanti. Skont iċ-ċirkostanzi, il-qorti tista' tiddetermina obbligi u drittijiet addizzjonali tal-ġenitur foster. Il-ġenituri tat-tfal iżommu l-obbligi u d-drittijiet tagħhom li jkunu ġejjin mir-responsabbiltà tal-ġenituri, inkluż id-dritt ta' kuntatt personali u regolari, u d-dritt għall-informazzjoni dwar it-tfal, bl-eċċezzjoni tal-obbligi u d-drittijiet li l-liġi tiddetermina għall-ġenitur foster, sakemm il-qorti ma tiddeċidix mod ieħor minħabba raġunijiet li jkun ħaqqhom kunsiderazzjoni speċjali. Ġenitur foster ma jkollux u l-obbligu ta' sostenn u ta' manteniment lejn it-tfal.

Ġenitur foster irid jiggarantixxi kura xierqa, ikun residenti r-Repubblika Ċeka, u jrid jaqbel li t-tfal ikunu fdati f'idejh għall-fostering. Bħala regola, dan ikun jiġi mit-tfal, imma jista' jkun persuna oħra li l-awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal tkun irranġatilha l-fostering (għal din il-fini l-qorti reġjonali żżomm evidenza tal-applikanti adatti li jsiru ġenituri foster). Qorti tista' tagħti tifel għall-fostering għal perjodu temporanju (pereżempju għal kemm ġenitur idum f'faċilità tat-trattament) kif ukoll għal perjodu ta' żmien mhux speċifikat. Il-fostering jista' b'hekk jindirizza kriżi fil-familja jew jiżgura l-kura f'ambjent familjari alternattiv. Biex jitnaqqas l-għadd ta' tfal f'istituti jew faċilitajiet li qishom istitut, il-fostering jieħu preċedenza fuq il-kura istituzzjonali. Ġenitur foster jirċievi benefiċċji għall-fostering mill-istat (pereżempju kontribut lejn il-ħlas tal-bżonnijiet tat-tfal, kontribut fi tmiem il-fostering, rimunerazzjoni tal-ġenitur foster eċċ.)

Barra minn hekk, il-Kodiċi Ċivili jirregola l-istituzzjoni tal-kustodja tat-tfal lil persuna fil-każ li l-ebda ġenitur jew tutur ma jkun jista' jieħu ħsieb it-tfal. Din il-kustodja hija alternattiva għall-fostering, jew il-kura li tippreċedi l-adozzjoni. Hija tieħu preċedenza fuq il-kura istituzzjonali għat-tfal. Il-persuna inkarigata trid tiggarantixxi kura xierqa, tkun residenti r-Repubblika Ċeka, u trid taqbel li t-tfal ikunu fdati f'idejha għall-kura personali. L-obbligi u d-drittijiet tal-persuna inkarigata huma definit mill-qorti; inkella tintuża l-leġiżlazzjoni dwar il-fostering kif xieraq.

Il-ġenituri, bħala r-rappreżentanti legali, jistgħu – għall-immaniġġar tal-affarijiet tat-tfal, sakemm ma jkunux kwistjonijiet ta' status personali – jiffirmaw ftehim għar-rappreżentanza minn persuna b'għarfien espert, jew pereżempju minn persuna adatta oħra. Jekk it-tifel jiffirma ftehim għar-rappreżentanza, dan ma jkollu l-ebda influwenza fuq ir-rappreżentanza legali tat-tifel mill-ġenituri. Jekk ir-rappreżentanti ġuridiċi u kuntrattwali ma jkunux jistgħu jaqblu, il-qorti tiddeċiedi skont l-interessi tat-tfal.

Jekk it-trobbija tat-tfal jew l-istat fiżiku, intellettwali jew mentali tagħhom, u l-iżvilupp xieraq tagħhom ikun mhedded jew iddisturbat sa tali punt li jkun kontra l-interessi tat-tfal, u/jew fil-każ ta' raġunijiet serji li minħabba fihom il-ġenituri ma jkunux jistgħu jiżguraw it-trobbija ta' wliedhom, il-qorti tista' tordna l-kura istituzzjonali bħala miżura neċessarja. Dan tagħmlu b'mod partikolari f'każijiet fejn miżuri preċedenti ma kinux wasslu għal rimedju. Waqt li jsir dan, il-qorti dejjem tqis jekk hux xieraq li tingħata preferenza li t-tfal jingħataw għall-kura minn persuna fiżika. Il-kura istituzzjonali tista' tiġi ordnata għal perjodu ta' mhux iktar minn tliet snin, filwaqt li dan jista' jiġi estiż (ripetutament) jekk ir-raġunijiet għall-ordni tal-kura istituzzjonali jippersistu (dejjem għal massimu ta' tliet snin). Jekk ir-raġunijiet li l-kura istituzzjonali ġiet ordnata minħabba fihom ma għadhomx jeżistu, jew jekk ikun possibbli li tkun ipprovduta kura mhux istituzzjonali għat-tfal, il-qorti tħassar il-kura istituzzjonali mingħajr dewmien u fl-istess ħin tiddeċiedi lil min jingħataw it-tfal skont iċ-ċirkostanzi.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Deċiżjoni dwar il-kura tat-tfal hija kundizzjoni essenzjali għad-divorzju tal-ġenituri tagħhom. Biex tieħu d-deċiżjoni l-qorti tqis l-interess tat-tfal; il-qorti tiddevja biss mill-qbil reċiproku tal-ġenituri jekk ikun hemm bżonn fl-interess tat-tfal. Il-qorti tista' tagħti l-kura tat-tfal lil wieħed mill-ġenituri jew b'kustodja maqsuma jew kustodja konġunta; il-qorti tista' wkoll tagħti l-kura tat-tfal lil persuna oħra li mhix wieħed mill-ġenituri tagħhom jekk ikun meħtieġ fl-interess tat-tfal. Il-qorti tqis il-personalità tat-tfal, b'mod partikolari t-talenti u l-kapaċitajiet tagħhom fir-rigward tal-possibilitajiet ta' żvilupp, u l-istili tal-ħajja tal-ġenituri tagħhom, kif ukoll l-orjentazzjoni emozzjonali u l-isfond tat-tfal, il-kapaċità ta' kull wieħed mill-ġenituri li jipprovdi t-trobbija, l-istabilità kurrenti u antiċipata tal-ambjent edukattiv fejn għandhom jitrabbew it-tfal, u r-rabtiet emozzjonali tat-tfal ma' xulxin, man-nanniet jew ma' qraba u persuni mhux relatati oħrajn. Il-qorti dejjem se tqis liem ġenitur ikun ħa ħsieb sew tat-tfal sa dak il-punt u min ikun ħa ħsieb l-edukazzjoni emozzjonali, intellettwali u morali tagħhom kif ukoll liem ġenitur joffri l-aħjar opportunitajiet lit-tfal għal żvilupp b'saħħtu u b'suċċess. Il-qorti se tiffoka wkoll fuq id-dritt tat-tfal għall-kura miż-żewġ ġenituri u għaż-żamma ta' kuntatt personali regolari magħhom, fuq id-dritt tal-ġenitur l-ieħor li mhux se jkollu l-kustodja għal informazzjoni regolari dwar it-tfal, u l-qorti tqis ukoll il-kapaċità tal-ġenitur li jaqbel dwar it-trobbija tat-tfal mal-ġenitur l-ieħor. Il-qorti tista' tiddeċiedi wkoll li tapprova ftehim bejn il-ġenituri sakemm ikun ċar li l-metodu maqbul għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jkun skont l-interess tat-tfal.

Jekk il-ġenituri ta' minuri li ma jkollux kapaċità ġuridika sħiħa ma jkunux jgħixu flimkien, u jekk ma jkunux jistgħu jaqblu dwar ir-regolamentazzjoni tal-kura għal dak it-tifel, il-qorti tiddeċiedi dwarhom *ex officio.* Hija ssegwi regoli simili għat-teħid ta' deċiżjonijiet dwar il-kura għat-tfal bħal fil-każ ta' divorzju tal-ġenituri tagħhom.

Il-ġenitur li jkollu t-tifel fil-kura tiegħu, u l-ġenitur l-ieħor, jiddeċiedu flimkien kif il-ġenitur li ma jkollux it-tifel fil-kura tiegħu ikun jista' jżomm kuntatt miegħu. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu, jew ikun meħtieġ skont l-interess tat-trobbija tal-ġenituri u r-relazzjonijiet fil-familja, il-qorti tirregola l-kuntatt bejn il-ġenitur u t-tifel. F'każijiet iġġustifikati, il-qorti tista' tiddetermina fejn jista' jsir il-kuntatt bejn il-ġenitur u t-tifel. Jekk ikun hemm bżonn fl-interess tat-tifel, il-qorti tillimita d-dritt ta' ġenitur għall-kuntatt mat-tifel, u/jew ma tippermettix dak il-kuntatt.

Jekk iċ-ċirkostanzi jinbidlu, il-qorti tibdel id-deċiżjoni relatata mal-prestazzjoni tal-obbligi u d-drittijiet li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri anke *ex officio*.

5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Fil-każ ta' divorzju bejn il-ġenituri, il-ftehim bejn il-ġenituri dwar il-metodu tal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jrid jirregola kif kull wieħed mill-ġenituri ikun se jieħu ħsieb it-tfal wara d-divorzju. F'dan il-ftehim, il-ġenituri jistgħu jirregolaw il-kuntatt bejn il-ġenituri u t-tfal. Ftehim ta' din ix-xorta huwa suġġett għall-qbil tal-qorti, li tapprova ftehim bejn il-ġenituri sakemm ikun ċar li l-metodu maqbul għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jkun skont l-interess tat-tfal. L-istess japplika għal ftehim bejn il-ġenituri jekk il-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Biex jitħarsu l-interessi tat-tfal, il-qorti, waqt il-proċedimenti dwar il-kura għall-minuri, tiggwida lill-ġenituri biex isibu soluzzjoni konċiljatorja. Il-qorti tista' timponi l-parteċipazzjoni f'konċiljazzjoni ekstraġudizzjarja jew f'laqgħat tal-medjazzjoni jew f'terapija familjari fuq il-ġenituri għal perjodu ta' mhux iktar minn 3 xhur, jew tista' timponi fuqhom laqgħat ma' espert fil-pedopsikoloġija.

Barra minn hekk, huwa possibbli li jintużaw is-servizzi ta' l-hekk imsejħa ċentri ta' konsulenza dwar iż-żwieġ u l-familja li jipprovdu għajnuna permezz ta' psikologi u ħaddiema soċjali.

Hekk ukoll, awtorità għall-protezzjoni soċjali u legali tat-tfal tista' tipperswadi jew teduka ġenitur li ma jkunx jirrispetta d-drittijiet tat-tfal jew lill-ġenitur l-ieħor (eż. għall-kura, il-kuntatt regolari) dwar il-leġiżlazzjoni u l-konsegwenzi tal-imġiba tiegħu. Awtorità għall-protezzjoni soċjali u legali tat-tfal tista' wkoll timponi fuq il-ġenituri l-obbligu li jużaw konsulenza esperta jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jsolvu l-problemi marbuta mat-trobbija tat-tfal mingħajr konsulenza esperta, b'mod partikolari waqt it-tilwim dwar il-modifikazzjoni tat-trobbija tat-tfal jew id-drittijiet ta' viżitazzjoni.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Bil-kundizzjoni ta' konformità mal-kundizzjonijiet magħżula u wara talba mill-ġenituri, il-qorti tista' tiddeċiedi, b'mod partikolari, dwar il-kwistjonijiet li ġejjin li għandhom x'jaqsmu mar-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u wliedhom:

id-drittijiet ta' natura personali (eż. id-dritt li tiddetermina l-isem u l-kunjom tat-tfal jew id-dritt li jingħata kunsens għall-adozzjoni tat-tfal)

il-kura tat-tfal u r-regolamentazzjoni tal-kuntatt mat-tfal,

forom alternattivi ta' kura tat-tfal (eż. tutela, kustodja minn persuna oħra, fostering, kura istituzzjonali),

il-manteniment u l-obbligi ta' sostenn,

ir-rappreżentanza u l-amministrazzjoni tal-proprjetà tat-tfal, il-kunsens għal kawżi legali mit-tfal,

dwar kwistjonijiet importanti għat-tfal, fejn il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu (eżempji ta' kwistjonijiet importanti huma, b'mod partikolari, id-determinazzjoni tal-post tar-residenza u l-għażla tal-edukazzjoni jew l-impjieg tat-tifel, imma mhux proċeduri mediċi normali jew proċeduri simili).

Normalment, il-qorti tiddeċiedi lil min tkun se tagħti l-kustodja tat-tfal, u potenzjalment dwar ir-regolamentazzjoni tal-kuntatt mat-tfal, u dwar il-manteniment u s-sostenn.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-kura għat-tfal hija biss parti mill-obbligi u d-drittijiet inklużi fir-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk ġenitur li ma kellux il-kura tat-tfal ma kienx imċaħħad mir-responsabbiltà tal-ġenituri, u lanqas ma kellu r-responsabbiltà tal-ġenituri limitata jew sospiża, huwa xorta jkun jista' jeżerċitaha fir-rigward tal-komponenti l-oħra tar-responsabbiltà tal-ġenituri u ma jitlifx id-dritt li jiddeċiedi dwar kwistjonijiet importanti li jikkonċernaw it-tfal. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenituri bi qbil reċiproku u skont l-interessi tat-tfal. Jekk ikun hemm il-periklu ta' inadempjenza waqt li tkun qed tittieħed id-deċiżjoni rigward kwistjoni li tikkonċerna t-tfal, wieħed mill-ġenituri jista' jieħu d-deċiżjoni hu jew jagħti l-kunsens tiegħu waħdu; huwa jrid madankollu jinforma lill-ġenitur l-ieħor dwar l-istat tal-affarijiet mingħajr dewmien.

Jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjoni li tkun importanti għat-tfal, b'mod partikolari fir-rigward tal-interessi tagħhom, il-qorti tiddeċiedi wara talba minn wieħed mill-ġenituri; dan japplika wkoll jekk ġenitur ikun eskluż mit-teħid ta' deċiżjoni dwar kwistjoni importanti għat-tfal mill-ġenitur l-ieħor. Il-qorti tiddeċiedi wkoll wara talba minn ġenitur f'każ fejn il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu dwar min minnhom se jirrappreżenta lit-tfal fi proċedimenti ġudizzjarji jew fi kwistjonijiet importanti relatati mal-amministrazzjoni tal-proprjetà tat-tfal.

Il-ġenituri jridu jinfurmaw lil xulxin b'kull ħaġa importanti fir-rigward tat-tfal u l-interessi tagħhom.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja konġunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-Kodiċi Ċivili jagħmel differenza bejn li tingħata l-kustodja lil wieħed mill-ġenituri tiegħu, jew kustodja maqsuma jew kustodja konġunta, jew fil-kustodja ta' xi ħadd li mhux wieħed mill-ġenituri tiegħu. Meta tieħu deċiżjoni dwar il-kura tat-tfal, il-qorti tiddeċiedi b'tali mod li tissodisfa l-interessi tat-tfal. Qorti tista' tikkonċedi kustodja maqsuma jew kustodja konġunta jekk il-ġenituri jkunu kapaċi jikkomunikaw u jikkooperaw flimkien.

Kustodja konġunta (trobbija konġunta)

Din il-forma ta' regolamentazzjoni tal-kura għat-tfal tfisser li ma jkun hemm l-ebda deċiżjoni speċifika dwar il-kustodja tat-tfal lil ġenitur jew ieħor. Fil-prattika dan ifisser li f'każ ta' kustodja konġunta wieħed mill-ġenituri jista' pereżempju jiżgura l-bżonnijiet tat-tfal u l-attivitajiet sportivi l-oħra tiegħu u/jew ġenitur jiffoka fuq l-istudji lingwistiċi tat-tfal filwaqt li l-ġenitur l-ieħor jiffoka fuq attivitajiet ekstrakurrikolari oħrajn tat-tfal. Iż-żewġ ġenituri jaqsmu flimkien l-għoti tal-kura tas-saħħa u l-bżonnijiet materjali tat-tfal, (eż. it-tisjir, it-tindif, il-ħwejjeġ, eċċ.). Biex tingħata kustodja konġunta huwa meħtieġ li l-ġenituri jaqblu magħha.

Kustodja maqsuma (trobbija alternata)

Kustodja maqsuma tfisser li l-kura tat-tfal talterna bejn il-ġenituri għal perjodu ta' żmien determinat b'mod preċiż. Il-qorti tiddefinixxi wkoll id-drittijiet u l-obblgi eżerċitati matul dawn il-perjodi.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Talba relatata mal-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri trid issir fil-qorti distrettwali (fi Praga f'qorti distrettwali, f'Brno fil-Qorti Muniċipali) li l-minuri jkun residenti fil-ġuriżdizzjoni tagħha u, jekk ma jkollux indirizz permanenti, fil-qorti distrettwali li jkun qed jgħix fil-ġuriżdizzjoni tagħha. Il-qorti tista', fi kwistjonijiet relatati mal-minuri, tieħu deċiżjonijiet *ex officio*.

Ir-rekwiżiti ta' talba jiddependu mit-tip ta' talba. Madankollu, dejjem ikun neċessarju li jiġi indikat l-isem, il-kunjom, u l-indirizz tal-parteċipanti, jew in-numri tal-identità tat-twelid tal-parteċipanti u r-rappreżentanti tagħhom, deskrizzjoni tal-fatti deċiżivi, indikazzjoni tal-provi li l-attur ikun qed iserraħ fuqhom, u jrid ikun ċar minnha xi jrid l-attur u lil liema qorti hija indirizzata.

Talba jrid ikun fiha d-dokumenti importanti kollha relatati mal-kwistjoni ikkonċernata – eż. iċ-ċertifikat tat-twelid, iċ-ċertifikat taż-żwieġ, kull deċiżjoni preċedenti tal-qorti li għandha x'taqsam mat-tifel, eċċ. Il-proposta trid tiġi ppreżentata fuq karta fl-ammont ta' kopji meħtieġa biex kopja tibqa' l-qorti u kull parteċipant jirċievi kopja jekk ikun hemm bżonn.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-qorti tista' tiftaħ il-proċedimenti f'materji ta' kura tal-qorti għal minuri anke jekk ma tkunx tressqitilha talba.

Bl-użu ta' deċiżjoni preliminari anke qabel ma tieħu deċiżjoni dwar il-merti tal-kawża u jekk ikun hemm bżonn tar-regolamentazzjoni provviżorja tar-relazzjonijiet tal-parteċipanti, jew jekk ikun hemm tħassib li l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni tal-qorti tkun mhedda, il-qorti tista' timponi fuq parteċipant fil-proċedimenti l-ħlas ta' manteniment essenzjali u/jew tagħti l-kustodja lil wieħed mill-ġenituri, jew lil persuna magħżula mill-qorti. Deċiżjoni preliminari

normalment tittieħed wara talba, madankollu, huwa possibbli li l-proċedimenti dwar il-merti tal-kawża (għalhekk inklużi wkoll proċedimenti relatati mal-kura għal minuri mill-qorti) jinfetħu *ex officio*, deċiżjoni preliminari tista' wkoll tittieħed *ex officio*. Il-qorti kompetenti mill-proċedimenti dwar il-kwistjoni hija responsabbli biex tordna deċiżjoni preliminari, sakemm il-liġi ma tistipulax mod ieħor. Talba għal ordni ta'deċiżjoni preliminari jrid ikun fih ir-rekwiżiti skont l-Artikolu 42(4) u skont l-Artikolu 75 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (l-Att Nru 99/1963, kif emendat), jiġifieri b'mod partikolari: l-informazzjoni li tirrigwarda l-qorti fejn tapplika t-talba; min qed iressaq it-talba u x'tikkonċerna, jiġifieri ġabra tal-fatti li jiġġustifikaw id-deċiżjoni preliminari kif proposta; x'għandha tikseb it-talba, jiġifieri x'deċiżjoni preliminari qed jitlob l-attur; deskrizzjoni tal-fatt li huwa neċessarju għar-regolamentazzjoni provviżorja tar-relazzjonijiet tal-parteċipanti jew li hemm tħassib li l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni tal-qorti tista' tkun mhedda, kif ukoll indikazzjoni tad-data ta' meta tħejjiet it-talba u l-firma tal-attur jew ir-rappreżentant tiegħu. Id-dokumenti li l-attur jirreferi għalihom iridu jkunu mehmuża mat-talba. B'mod ġenerali, għad-deċiżjonijiet preliminari, is-sitwazzjoni hija li biex ikun żgurat kumpens għad-danni jew telf ieħor li jiġri minħabba deċiżjoni preliminari, l-attur irid jiddepożita, mhux aktar tard minn dakinhar stess li jkun ressaq it-talba l-qorti għal deċiżjoni preliminari, garanzija għal ammont iddeterminat. Madankollu, f'każ ta' deċiżjoni preliminari dwar il-manteniment u s-sostenn jew deċiżjoni preliminari li qorti tista' timponi anke *ex officio*, id-depożitu tal-garanzija mhux meħtieġ. Il-qorti tiddeċiedi dwar deċiżjoni preliminari mingħajr dewmien. Jekk ma jkun hemm l-ebda periklu ta' inadempjenza, il-qorti tista' tiddeċiedi dwar talba għal deċiżjoni preliminari fi żmien 7 ijiem wara li tkun tressqet. Il-qorti tiddeċiedi mingħajr ma tisma' lill-parteċipanti. Meta tordna deċiżjoni preliminari, il-qorti timponi fuq l-attur li jkun irid jippreżenta talba l-qorti għall-ftuħ tal-proċedimenti b'data ta' skadenza imposta fuqu. Hija tista' tiddetermina wkoll li deċiżjoni preliminari ddum biss għal perjodu ta' żmien speċifiku.

L-Att dwar il-Proċedimenti Speċjali tal-Qorti (l-Att Nru 292/2013, kif emendat) jirregola deċiżjoni preliminari speċjali f'każ li minuri jkun f'sitwazzjoni ta' nuqqas ta' kura xierqa irrispettivament minn ikunx hemm jew le persuna li jkollha d-dritt tal-kura tat-tifel, jew jekk ħajjet it-tifel, l-iżvilupp normali tiegħu jew interess importanti ieħor ikunu mhedda serjament jew ġew imxekkla. F'każ hekk, il-qorti, permezz ta' deċiżjoni preliminari li l-qorti tista' timponi biss wara talba minn awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal, tirregola r-relazzjonijiet tat-tifel għal żmien essenzjali billi tordna li t-tifel jitqiegħed f'ambjent adatt indikat fid-deċiżjoni. Permezz ta' deċiżjoni preliminari huwa possibbli li tifel jingħata fostering għal ammont ta' żmien provviżorju li matulu l-ġenitur ma jkunx jista' jieħu ħsieb it-tifel għal raġunijiet serji, jew, wara li jiskadi dak iż-żmien, it-tifel jista' jingħata l-kura ta' qabel l-adozzjoni jekk il-ġenituri jkunu taw il-kunsens għall-adozzjoni jew ikun hemm deċiżjoni li l-kunsens tal-ġenituri mhux meħtieġ. Il-qorti tiddeċiedi wara talba għal deċiżjoni preliminari mingħajr dewmien, imma mhux aktar tard minn 24 siegħa wara l-preżentata. Id-deċiżjoni tkun eżegwita minnufih wara li tiġi ordnata, filwaqt li l-qorti tikkoopera għall-eżekuzzjoni tagħha mal-awtoritajiet pubbliċi applikabbli.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Skont l-Att dwar it-Tariffi tal-Qorti (l-Att Nru 549/1991, kif emendat) il-proċedimenti relatati mat-tutela u mal-kustodja tal-minuri mill-qorti huma eżenti minn kull tariffa. Dan ifisser li l-attur li jippreżenta talba relatata mal-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri ma jkunx obbligat iħallas tariffi tal-qorti.

Skont ċerti ċirkostanzi jista' jkun possibbli li tqabbad rappreżentant legali bla ħlas jew għal ammont imnaqqas. Il-qorti tqabbad rappreżentant, wara talba mill-parteċipant, li wara hija tneħħi, kompletament jew parzjalment, it-tariffi tal-qorti tiegħu, jekk dan ikun neċessarju pereżempju għall-protezzjoni tal-interessi tiegħu. Jekk ikun meħtieġ għall-protezzjoni tal-interessi tal-parteċipant, jitqabbad avukat għalih. Il-ħatra ta' rappreżentant trid tkun iġġustifikata mis-sitwazzjoni tal-parteċipant (fil-prattika dawn jistgħu jkunu ċirkostanzi finanzjarji avversi jew sitwazzjoni soċjali avversa, filwaqt li dejjem ikun neċessarju li jitqiesu ċ-ċirkostanzi tal-każ) u ma jridx ikun hemm eżekuzzjoni jew protezzjoni tad-drittijiet arbitrarji jew li manifestament ma jirnexxux.

L-Att dwar l-Għoti tal-Għajnuna Legali f'Tilwim Transfruntier fl-Unjoni Ewropea (l-Att Nru 692/2004, kif emendat) jirregola l-aċċess għall-għajnuna legali fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea fejn persuna fiżika, li tkun residenti fi Stat Membru ieħor, tkun qed tieħu sehem f'kawża. L-għajnuna hija relatata mal-proċedimenti legali fil-fażijiet tas-seduti u tal-eżekuzzjoni.

L-Att dwar il-Professjoni Legali (l-Att Nru 85/1996, kif emendat) jiddetermina l-kundizzjonijiet biex ikun possibbli li jintalab appuntament b'xejn ma' konsulent legali direttament mill-Kamra tal-Avukati Ċeka.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, huwa possibbli li tappella kontra deċiżjoni relatata mar-responsabbiltà tal-ġenituri. Il-Qrati Distrettwali huma qrati tal-ewwel istanza għall-ġestjoni tad-drittijiet u l-obbligi li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri. Il-Qrati Reġjonali (jew il-Qorti Muniċipali fi Praga) jiddeċiedu dwar appelli kontra deċiżjonijiet tal-ewwel istanza. Appell kontra deċiżjoni tal-qorti tista' tiġi ppreżentata fi żmien 15-il jum mill-wasla tad-deċiżjoni bil-miktub mill-qorti li d-deċiżjoni tagħha tkun qed tiġi appellata u, sakemm ma jkunx ipprojbit mil-liġi (eż. mhux possibbli li tressaq appell kontra deċiżjoni tal-qorti li tapprova l-ftehim bejn il-ġenituri dwar il-kura tat-tifel). Appell jitqies ukoll li ġie ppreżentat fil-ħin anke wara l-iskadenza tal-perjodu ta' ħmistax-il ġurnata jew l-appellant kien qed jimxi ma' informazzjoni żbaljata mingħand il-Qorti tal-Appell.

Ta' min jenfasizza li xi deċiżjonijiet jistgħu jkun eżegwibbli provviżorjament – u għalhekk jistgħu jkunu eżegwiti anke jekk ikun ġie ppreżentat appell kontrihom. Deċiżjonijiet li jimponu l-ħlas ta' manteniment u deċiżjonijiet għall-estensjoni tat-tul ta' miżura edukattiva li permezz tagħha tifel ikun tneħħa mill-kustodja tal-ġenituri tiegħu jew ta' persuna oħra huma eżegwibbli b'mod provviżorju.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Fir-Repubblika Ċeka trid tiġi ppreżentata talba għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni relatata mal-kura għal minuri mill-qorti. Il-proċedura applikata għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni hija suġġetta għall-Att dwar il-Proċedimenti Speċjali tal-Qorti (l-Att Nru 292/2013, kif emendat).

Il-qorti ġenerali tal-minuri hija kompetenti għal dawn il-proċedimenti, jiġifieri il-Qorti Distrettwali (il-Qorti Distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno) li l-minuri jkun residenti fil-ġurisdizzjoni tagħhom abbażi tal-ftehim bejn il-ġenituri jew id-deċiżjoni tal-qorti, jew fatti deċiżivi oħrajn. It-talba trid tinkludi l-informazzjoni neċessarja kollha (il-partijiet intitolati u dawk obbligati, l-ambitu u l-kontenut tal-obbligu tal-parti obbligata u d-data ta' skadenza għall-konformità mal-obbligu applikabbli u speċifikazzjoni tal-hekk imsejjaħ titolu eżekutorju – id-deċiżjoni li trid tiġi eżegwita).

Qabel ma tiġi ordnata l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni, il-qorti tista', jekk tara li jkun hemm raġunijiet speċjali għal dan, u/jew jekk il-parti obbligata ma tkunx ġiet infurmata dwar il-konsegwenzi ta' nuqqas ta' konformità ma' obbligu, tordna lill-parti obbligata biex tikkonforma mad-deċiżjoni jew ftehim u tinformaha bil-possibilitajiet ta' eżekuzzjoni tad-deċiżjoni permezz tal-impożizzjoni ta' multi jew it-tneħħija tat-tfal. Il-qorti tista' titlob ukoll lill-awtorità rilevanti għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal biex iwasslu lill-parti obbligata biex tikkonforma mal-obbligi tagħha mingħajr il-bżonn ta' ordni għall-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni.

Jekk il-persuna ma tikkonformax mal-obbligu tagħha anke wara li tkun ordnata mill-qorti, il-qorti tordna l-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni permezz tal-impożizzjoni ta' multa, u dan jista' jsir ripetutament. L-ammonti tal-multi individwali ma jistgħux jaqbżu l-CZK 50 000. Miżuri oħrajn li tista' tordna l-qorti jinkludu laqgħa ma' medjatur, laqgħa ma' espert fil-pedopsikoloġija jew id-determinazzjoni ta' pjan għal skema ta' akklimatizzazzjoni biex jiġi ffaċilitat il-kuntatt gradwali bejn it-tfal u persuna intitolata għall-kuntatt magħhom.

Jekk minkejja l-implimentazzjoni tal-miżuri indikati, l-obbligi ma jkunux osservati jew ikun ċar miċ-ċirkostanzi li dan l-approċċ ma wassalx għal konformità mal-obbligi, il-qorti tordna f'każijiet eċċezzjonali l-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni għat-tneħħija tat-tifel minn mal-persuna li mhux suppost qiegħda magħha skont il-ftehim jew id-deċiżjoni. Id-deċiżjoni li tkun ordnat it-tneħħija tat-tifel tiġi nnotifikata lill-parti obbligata waqt l-eżekuzzjoni biss.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Deċiżjonijiet relatati mar-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa mill-qrati fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea huma rikonoxxuti mir-Repubblika Ċeka b'konformità mar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġuriżdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000 ("Ir-Regolament Nru 2201/2003"), mingħajr il-bżonn għal proċedimenti speċjali. Madankollu, kull persuna b'interess ġuridiku jista' jippreżenta talba l-qorti għall-ħruġ ta' deċiżjoni dwar ir-rikonoxximent jew nonrikonoxximent tad-deċiżjoni. Fir-Repubblika Ċeka, il-qrati distrettwali (il-qrati distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno) huma kompetenti għal proċedimenti bħal dawn fl-ewwel istanza. Il-qorti kompetenti hija l-qorti distrettwali li tkun il-qorti ġenerali tal-attur, inkella l-qorti distrettwali li s-sitwazzjoni li r-rikonoxximent huwa importanti għaliha tkun ġrat jew tista' tiġri fil-ġuriżdizzjoni tagħha.

Qabel ma deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa fi Stat Membru ieħor tkun tista' tiġi eżegwita fir-Repubblika Ċeka, trid tiġi ddikjarata bħala eżegwibbli b'konformità ma' proċedura speċjali skont ir-Regolament Nru 2201/2003 indikat fuq. Talba għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà fir-Repubblika Ċeka tiġi ppreżentata fil-qorti distrettwali lokalment kompetenti (il-qrati distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno). Il-kompetenza lokali tiġi ddeterminata skont ir-Regolament Nru 2201/2003 skont il-post tar-residenza abitwali tal-persuna li qed tintalab l-eżekuzzjoni kontriha, jew skont il-post tar-residenza abitwali tat-tfal; jekk l-ebda wieħed minn dawn il-postijiet ma jkun fl-Istat Membru fejn tkun se ssir l-eżekuzzjoni, il-kompetenza lokali tiġi ddeterminata skont il-post tal-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni.

Deċiżjoni dwar id-dritt ta' kuntatt mat-tfal u deċiżjoni li tordna r-ritorn ta' tifel maħruġa abbażi tal-Artikolu 11(8) tar-Regolament Nru 2201/2003 huma eżegwibbli, skont l-Artikolu 41 u 42 tar-Regolament Nru 2201/2003, fi Stat Membru differenti mingħajr il-bżonn għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà u mingħajr il-possibbiltà ta' oġġezzjoni kontra r-rikonoxximent tad-deċiżjoni, jekk id-deċiżjoni tkun attestata fl-Istat Membru tal-oriġini bl-użu ta' formola standardizzata li tinsab f'anness mar-Regolament Nru 2201/2003.

Huwa neċessarju li mat-talba għar-rikonoxximent jew nonrikonoxximent ta' deċiżjoni u dikjarazzjoni ta' deċiżjoni bħala eżekutorja tinhemeż kopja tad-deċiżjoni li tikkonforma mal-kundizzjonijiet neċessarji għar-rikonoxximent tal-awtentiċità tagħha (eż. kopja dupplikata jew kopja attestata tad-deċiżjoni), u attestazzjoni skont l-Artikolu 39, maħruġa mill-awtorità rilevanti tal-Istat Membru fejn tkun inħarġet id-deċiżjoni, fuq formola standardizzata li tinsab f'anness mar-Regolament Nru 2201/2003. F'każ ta' sentenza b'kontumaċja, huwa importanti li jintbagħtu wkoll l-oriġinal jew kopja attestata tad-dokument li jikkonferma li l-parti li ma tkun ġiet għall-proċedimenti, it-talba għall-ftuġ tal-proċedimenti jew dokument simili ieħor ġew innotifikati jew kwalunkwe dokument li jindika li l-konvenut aċċetta s-sentenza b'mod inekwivoku. Jekk l-attestazzjoni jew dokument meħtieġ fil-każ ta' sentenza ta' kontumaċja ma jiġux ippreżentati, il-proċedura adottata tkun skont l-Artikolu 38(1) tar-Regolament Nru 2201/2003.

Bil-konformità mal-kundizzjonijiet indikati fir-regolament imsemmi, il-proċedura għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni fi kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri minn Stat Membru tal-UE differenti hija l-istess bħall-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet nazzjonali. Għal aktar informazzjoni, ara l-mistoqsija preċedenti.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Miżura rimedjali (appell) kontra deċiżjoni ta' qorti tiġi ppreżentata lill-qorti li tkun ħarġet id-deċiżjoni. Qorti superjuri tiddeċiedi dwar il-miżura rimedjali.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Fi proċedimenti li jirrigwardaw kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, il-liġi applikabbli tkun iddeterminata skont il-Konvenzjoni tad-19 ta' Ottubru 1996 dwar il-Ġuriżdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonoxximent, l-Eżekuzzjoni u l-Kooperazzjoni fir-Rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri għall-Protezzjoni tat-Tfal. Kwalunkwe ftehim internazzjonali bilaterali li r-Repubblika Ċeka tkun marbuta bih fir-rigward ta' stati oħrajn jieħu preċedenza fuq il-Konvenzjoni tal-1996, sakemm ma tkunx saret dikjarazzjoni skont l-Artikolu 52(1) tal-Konvenzjoni tal-1996 (dikjarazzjoni ta' dan it-tip saret fir-rigward tal-ftehim bilaterali reċiproku bejn ir-Repubblika Ċeka u l-Polonja, li żgura l-preċedenza tal-Konvenzjoni tal-1996).

L-aħħar aġġornament: 06/03/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.